

บาดแผลฝังจำในภาพยนตร์สยองขวัญอินโดนีเซียหลังปี 1998

โรมัส บาร์คเกอร์*

บทคัดย่อ

ในช่วงหนึ่งทศวรรษหลังสิ้นสุดการปกครองของยุคระเบียบใหม่ (the New Order) เมื่อ ค.ศ. 1998 การสร้างภาพยนตร์ขนาดยาวในอินโดนีเซียกลับมาเฟื่องฟูและได้รับความนิยมอีกครั้งหลังจากหยุดชะงักในช่วงทศวรรษ 1990 นำสังเกตว่าหนึ่งในสามของภาพยนตร์ทั้งหมดที่ ถูกผลิตในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมาเป็นภาพยนตร์สยองขวัญ ซึ่งภาพยนตร์แนวนี้นับว่าเกือบทั้งหมดใช้ ฝี กุนทิลานัก (kuntilanak) ในการดำเนินเรื่องเล่าของภาพยนตร์ โดยฝี กุนทิลานัก นั้นเป็นที่ รู้จักกันดีในฐานะวิญญาณหญิงพยาบาทผู้มาเรียกร้องขอความเป็นธรรม อย่างไรก็ตาม ขณะที่ ภาพยนตร์สยองขวัญเหล่านี้ได้รับความนิยมจากผู้ชม บรรดานักวิจารณ์กลับไม่ให้ความสนใจ เนื่องจากมองว่าภาพยนตร์เหล่านี้เป็นภาพยนตร์เกรดต่ำ มุ่งหวังแต่ผลกำไร ดาษดื่น และไม่มี ความซับซ้อน

ในบทความนี้ผู้วิจัยต้องการชี้ให้เห็นว่าหากพิจารณารายละเอียดของภาพยนตร์สยองขวัญหลังปี ค.ศ. 1998 อย่างลึกซึ้ง จะพบว่าภาพยนตร์เหล่านี้ช่วยเปิดเผยให้เข้าใจถึงสิ่งที่ลอบกลอนสังคม อินโดนีเซียร่วมสมัย การวิเคราะห์โครงสร้างเรื่องเล่าของภาพยนตร์อย่างละเอียดแสดงให้เห็น รอยแยกชั่วคราวที่ชัดเจนระหว่างเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น (อาทิ การข่มขืน ฆาตกรรม การฆ่าตัวตาย หรืออาชญากรรมทั่วไปที่เกิดจากความรักความหึงหวง) กับการปรากฏตัวซ้ำของฝี ซึ่งโดยปกติฝีจะอยู่อย่างสงบจนกระทั่งถูกรบกวนจากกลุ่มเด็กวัยรุ่นนจากการ์ตาที่ต้องเข้ามา

* นิสิตปริญญาเอก มหาวิทยาลัยแห่งชาติสิงคโปร์ (National University of Singapore)

พัวพันกับการแสวงหาความยุติธรรมของผีด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อย่างไรก็ตาม รอยแยกชั่วคราวดังกล่าวหรือการรับบทบาทเป็นสื่อกลางของวิญญาณกลับไม่ปรากฏในภาพยนตร์สยองขวัญก่อนปี ค.ศ. 1998

ในการนำทฤษฎีภาพยนตร์เชิงจิตวิเคราะห์เข้ามาวิเคราะห์ว่าภาพยนตร์สยองขวัญเป็นภาพแทนของความวิตกกังวลที่แพร่หลายในสังคมได้อย่างไรนั้น ผู้วิจัยเสนอว่าความนิยมภาพยนตร์สยองขวัญในอินโดนีเซียช่วงหลังปี ค.ศ. 1998 ชี้ให้เห็นบาดแผลฝังใจ (trauma) ที่รู้สึกร่วมกันในวงกว้างเกี่ยวกับความรุนแรงของการปกครองในยุคระเบียบใหม่ที่ยังไม่คลี่คลาย เมื่อพิจารณาในแง่ของสัญญาณ เรื่องราวสยองขวัญเหล่านี้ช่วยให้ผู้ชมยุคหลังปี ค.ศ. 1998 ปลดปล่อยอารมณ์ความรู้สึกผ่านทางความรุนแรงที่เกิดขึ้นซ้ำในภาพยนตร์แนวดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ การศึกษาวิเคราะห์ภาพยนตร์สยองขวัญจึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์ ยอดนิยม ผู้ชมร่วมสมัย และบาดแผลฝังใจทางประวัติศาสตร์

คำสำคัญ: บาดแผลฝังใจ, ภาพยนตร์สยองขวัญอินโดนีเซีย, ยุคระเบียบใหม่, ยุคหลัง-ระเบียบใหม่, ความรุนแรง

The Trauma of Post-1998 Indonesian Horror Films

Thomas Barker*

Abstract

In the decade following the end of the New Order regime in 1998, feature film making in Indonesia returned to both productivity and popularity after a hiatus in the 1990s. Significantly, a third of all films produced over the last decade have been horror films. Almost all of these horror films have deployed the familiar *kuntilanak* ghost, a grotesque avenging female spirit whose desire for justice propels the film's narrative. Whilst these horror films have been popular with audiences, critics have dismissed them as cheap, commercial, derivative and simplistic.

In this paper I argue that when post-1998 horror films are subjected to greater scrutiny, they reveal an insight into what haunts contemporary Indonesian society. By closely analyzing the narrative structure of these films, a temporal gap is evident between the original violent incident (rape, murder, suicide; generally 'crimes of passion') and the reappearance of the ghost. Typically the ghost lies dormant until disturbed by a group of unsuspecting Jakartan youths who then become entangled in her search for justice. In horror films pre-1998, neither this temporal gap existed nor did the mediating role played by youths.

* Ph.D. student, National University of Singapore (NUS)

By drawing on psychoanalytical film theory that analyses how horror films represent widely held social anxieties, I suggest that the popularity of horror films in post 1998 Indonesia indicates a broadly felt trauma about the unresolved violence of the New Order regime. At the visceral level, these stories of horror provide catharsis for audiences in post 1998 Indonesia through the re-enactment of the violence in the genre of horror. My analysis of these films also reveals a relationship between popular film, contemporary audiences and historical trauma.

Keywords: trauma, Indonesian horror films, the New Order, post New Order, violence